

Шуёхлукъну, биригиулюкню да байрамына айланнганды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Жаюу жолчуклада да шахарда художестволу школгъа, Жабагы Казаноко атлы, «Эрудит» аралагъа, Сабийлени эмда жаш тёлую чыгармачылыкларыны юйюне жюриуп юйренгенге, Нальчикде орта билим берген школаны окъуучулары кеслери кьоллары бла ишлеген чыгармаланы кермючлери кьуралгандыла. Кьол устала уа мастер-классла бергендиле.

Алайда дагыда «Мен Россейни тарыхын иги билеме»

деген ат бла викторинала да бардырылгандыла. Шахарны Культура эм солуу паркыны духовой оркестри да жарык макъамлары бла алайгъа келгенлени кёллерин кётуре, тепсерге чакыра эди. КьМКЪУ-ну, КьМКЪАУ-ну эмда шахарда болгъан кеп башха окъуу юйлени студентлери Россейни, республиканы вузларыны эмда тюрлю-тюрлю партиялары байраклары кётюрюп келгендиле.

Бир кесекден Россейни гимни согулады. Ызы бла: «Биздеменили Россейни адамларыбыз, аны бла ёхтемленебиз!», «Хар адам да бизни кючлю Ата журтубузда кесин азат, насыплы инсаннга санаргъа боллукъду!» деген чакырыула эшитиледи, кыралыбызгъа жораланган назмула да айтыладыла. Кызычыкыла узунлугъу он, кенглиги да төрт метр болгъан юч тюрсюнлю байракны алып чыгъадыла.

Байрамны бардыргъанла-Мызыланы Аубекир, Фатимат Чехмахова бла Денис Васильченко-12 июнь Россейни халкыны жашауунда кьаллай магъананы тутханын эсгертгендиле, тарыхыны юсюнден кысха хапар айтхандыла. Быйыл бизни ре-

спублика кьуралгъанлы 95 жыл толгъанын да билдиргендиле.

«Мени Россейим-мени кыралым!» деген ат бла кьуралгъан концерт программа да бай эди. Республиканы белгили жырчылары Жаникаланы Эльдар, Текуланы Амур, Жаболаны Замира, Рустам Абанокон, Тимур Лосанов, Светлана Тхагалогова, Азамат Беков, Зашакуланы Роза, тепсеу коллективле: «Терские казаки», «Нальцук», «Ровесницы», «Солнышко», «Стимул», КьМКЪУ-ну хору, дагыда башхала кьараучулары жарык жырлары, алапат тепсеулери бла да кьуандырыр ючюн кьалмагъандыла.

Ахырында уа концертни бардыргъанла, артистле эм кьарауучула да «Мени Россейим-мени кыралым!» деген жырны бирге айтхандыла, кёкге юч тюрсюнлю шарла да жибергендиле.

Байрам беш сагъатдан артык заманны баргъанды. Кюн бек кызыдыргъанына да кьарамай, алайдан кетерге ашыкьгъан жокъ эди. Суу ичерге, мороженое, татлы затла ашаргъа сюйгенлеге да аланы алыр онг бар эди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Миллетлерибизни маданият байлыклары ачыкьлай

Кьурал байрамны аллында Чегем шахарны Маданият дворецинде «Россей - мени Ата журтум» деген уллу концерт бардырылганды. Аны районну Культура управлениясыны ишчилери хазырлагъандыла, деп билдиргендиле муниципалитетни пресс-службасындан.

Жарык концерт программа бизни кьуралда жашагъан

миллетлени маданият жаны бла байлыклары, кеплюклерин, жырда, тепсеуде хунерликлерин туура этгенди. Кеслерини номерлерин «Чегем чучурла», «Жашлык» ансамблеле, «Чегемни жигитлери» деген сабий тепсеу коллектив, жырчыла Артур Тохов, Людмила Юлташева, Диана Шортаева, Диана Пшункова, Алим Атали-

ков, Лана бла Марьяна Ахоев-ла, школгъа дери билим берген учреждениялары окъуучулары кёрютгендиле. Мында орус эмда миллет тилледе жырлары болмагъанча ариу айтханлары да энчи белгилерчады. Быллай концертле районну элдеринде да ётгендиле.

Бизни корр.

ЖОЛОУЧЛУКЪ

Москвада жаш аскерчилени слётуна баргъандыла, кьоруулау министр бла да ушакълашхандыла

Москваны тийресинде Кубинки шахарда бу кюнде кьуралны жаш аскерчилерини слётлары болгъанды. Аны РФ-ни Сауутланган кючлерини тийишли управлениясы кьурагъанды.

Россейни 85 региондан келген 500-ден аслам жаш адамны арасында Кьабарты-Малкьарны делегациясы да бар эди. Слётха Прохладный шахарны 8-чи номерли школуну окъуучусу Вадим Максимчук, Прохладна районну Красносельское элинден Рустам Багов эмда Тырныауздан 6-чы номерли школуну окъуучусу Аппайланы Замир да баргъандыла. Ала «Хорлам» аскер-спорт оюнлары регион бёлюмюнде хорлагъан командаланы келечилеридиле.

Форумгъа дагыда Аушигерни орта школуну окъуучусу Темирлан Бицуев да кьатышханды. Аны отряды уа «Аскер-2016» деген аскер-патриот оюнда жетишмилли болгъанды. Жаш адамлары бу жолоучулукъда «Азимут» патриот клубну башчысы, Прохладный шахарны 6-чы номерли школуну устазы Евгений Погорелов эмда Аушигер элли школуну устазы Альберт Карданов ашыргъандыла.

-Кубинки шахаргъа жетгенлей, биз аскер бёлюмледен бирини казарма-

сында тохташханбыз, алайда хар бирибизге аскер форма да бергендиле. Биз артада битеу тубешиулеге аны кийип баргъанбыз, -деп хапарлайды слётну юсюнден Аппайланы Замир. - Жыйылуланы асламы уа РФ-ни Сауутланган кючлерини «Патриот» культура эм солуу паркында бардырылгандыла. Анда «Хорламны орамы» интерактив майданлада болгъанбыз, Улуу Ата журт урушну тарыхы бла шагъарейленгенбиз, «Патриот эл» деген аскер-тарых комплексни ачылууна кьатышханбыз, мотокроссдан эришиулеге кьарагъанбыз.

Алай Москва ючюн гитлерчи душман аскерле бла оюн-театр халда салынган сермеш бютюнда эсибизде кьалгъандыла. Кьазуатха танкка, самолётла да кьатышдырылгандыла. Дагыда Улуу Ата журт урушну жылларында хайырланылгъан аскер техниканы эм сауутланы кермючюнде болгъанбыз.

Слётну кезиуеде уа «Жаш аскер» деген патриот кымылдауу башламчылары бла тубешиу болгъанды. Анга кьатышханланы РФ-ни кьоруулау министри Сергей Шойгу алгъышлагъанды, бу кымылдау аны оюуу бла жангыртылгъанды. Аны айтханына кёре, жаш аскерчилени аралары битеу кьыралда да кьураллыкдыла. Ол а Россейни граждандарын

патриот ниетледе юйретирге себеплик этерикди. Тубешиуе уа дагыда кьуралда атлары белгили адамла кьатышхандыла. Ол санда аскер башчыла, Арктиканы эм Антарктиканы тинтичю, алим-океанолог Артур Чилингаров, космосха биринчи чыкьган тишириу-РФ-ни Кьырал Думасыны депутаты Валентина Терешкова, спортчула, артистле да.

да аскер-патриот клубла, жаш аскерчилени энчи биригиуле боллукъдула.

Аланы ишлеринде аслам эс аскер-спорт оюнгагъа, спартакиадалагъа, спортну аскер-прикладной тюрлюлерине, эсгерюну вахталарына, аскер махтаулюкню жерлерине походлагъа, «Ёмюрлюк от» мемориалланы алларында сюелиуге бурулулукъду. Бу жумушла кьуралны керти патриотларын ёсдюрюрге, жаш тёлую тюз ниетлеге юйретирге себеплик этерикдиле.

Жаш адамла уа аскер хор бла бирге Россейни гимнин айтхандыла, кьуралны кьоруулау министри, башха аскер башчыла бла суратха туюшгендиле. Дагыда ала Москва Кьызыл майданда эмда Мавзолейде да болгъандыла.

- Бу жолоучулукъдан кёлюм кётюрюлюп кьайтхана, - дейди Аппайланы Замир, - Москвада биринчи кере болгъанма, слётда керген затла уа эсимде кеп жыллагъа кьаллыкдыла. Мындан ары да жашауу аскер бла байламлы этеригиме туюшунгенме. Врач болургъа, аскер-медицина билим беруу вузладан бирине окьургъа кирирге муратым барды. Мындан ары анга битеу кючюмю, билимми салып хазырланарыкьма.

Анатолий ТЕМИРОВ.
СУРАТДА: бизни республикадан делегация.

Шимал Кавказ кюн сайын

Миллет гвардиячылары чемпионатында - биринчиле

Кисловодскда миллет гвардияны аскерлерини Битеуроссей чемпионаты болгъанды. Анда командалы эсепде миллет гвардияны Шимал-Кавказ регион аскерлерини гёжефлери хорлагъандыла, деп билдиреди Россейни МВД-сыны ич аскерлерини регион бёлюмюне пресс-службасындан.

Энди чемпионла бла призёрла кюч артында Москвада бардырыллык халкыла аралы турнирге кьатышырыкьдыла.

Кьарачай-Черкесни спортчусуну доммакь майдалы

Кьарачай-Черкесден Кьумукьланы Хажи дзюдодан Европаны Кубогуну доммакь майдалына тийишли болгъанды. Словенияда 11-12 июньда бардырылгъан эришиуледе жаш алты тутушуудан бешинде хорлагъанды, деп билдиргенди РИА-ны корреспондентине «Олимпик» школну директору Бостанланы Аслан.

Ол айтханга кёре, энди спортчу Европаны быйыл кюч артында Израильде бардырыллык биринчилигине хазырланарыкьды.

Юч леопард балачыкь кьопулулгъанды

Сочини миллет паркында «Кавказда леопардланы санын кьайтарыуу арасында» юч леопард балачыкь туугъанды. Аны юсюнден табиғат байлыклары эмда экологияны министри Сергей Донской Facebookдагы бёлюмюнде билдиреди.

Ол жазгъанга кёре, аланы халлары игиди, шёндю аналарыбладыла. Арада битеу да алай 16 жаныуар барды. Мында бу жол бла ючюнчю тёлю алынды.

Леопардны Кавказда тубеучю тюрлюсю XX ёмюрню ортасында окьуна Россейни жеринден гунч болуп кетген эди. Бюгюнлюкде аланы бир-бирлери 5-7 жылдан бир кере Дагыстанны, Шимал Осетияны бла Кьарачай-Черкесни жокълаучудула.

Депутатланы саны кьысхартылады

Ставрополь крайны Думасыны депутатларыны саны эки кере чакьлы бирге кьысхартылкьды. Алай оноу Думаны жыйылууунда кьабыл кёрюлгенди, деп билдиреди крайны парламентини пресс-службасындан.

Хакь алып ишлеген депутатла шёндю 35 адамдан 18-ге дери азайрыкьдыла. Ол а бюджет ахчадан 100 миллион сом чакьлы бирни аяргъа эмда ишни кьыйматын кётюрюрге онг берликди, деп белгиленгенди жыйылууда.

Ол оноу крайны парламентини кезиуле кьаууу ишлеп башлагъанлай кючоне кирликди. Айыруула сентябрьде бардырыллыкдыла.

Сириядан кьачхынчылагъа - жандауурлукь

Чеченде Ахмат Кадыровну атын жюрютген регион жамауат фонд Сирияны ара шахарында уруш баргъан жерледен кьачып келгенлеге бла Дамаскны жамауатына жандауурлукь этип башлагъанды.

-Эрттен сайын беш минг адамгъа сарашха эмда ингир сайын 20 минг адамгъа сууз ачаргъа онг бериледи. Отуз машина бла школагъа, больницагъа, межитлеге, кьачхынчылары лагерлерине аш юлешинеди. Фондха 30 повар бла 200 адам кеслери ыразылыклары бла болушадыла, -деп айтылады Чеченни башчысыны Интернетте билдириуеде.

Тюеле неден кьоркьгъандыла

Дстрахань областын Джанай элли кьатында ингирикде Toyota Auris автомобилни водители, тую сюрюню кёрюп, машинасын тохтатханды. Хайуанла, эштада, озуп баргъан машинаны тауушундан эленип, иномарканы аллына чабып, аны юсюне секирип башлагъандыла.

Алай бла автомобильге уллу халеклик салынганды: ал терезеси ууатылганды, кузовунда да батыу болмагъан жери кьалмагъанды. Насыпха, машинада олтуруп тургъан тишириугъа, биржыллык кьызчыкьгъа бла аны бешжыллык эгешчигине хата жетмегенди. Полиция тюелени иеси ким болгъанын тохтадыргъанды, ол административ жууапха тартыллыкды, тазир төлерикди.

Элде газетле, журналла да сатыллыкьдыла

«Дегепчатъ» Сулак посёлкода газетле бла журналла сатыучу киоск ачханды. Анга уа элли администрациясыны башчысы себеплик этгенди.

Ол айтханыча, Махачкыла шахар округга кирген Сулакда аллай киоск жабылгъанлы жылдан артыкь болгъан эди. Анда уа тогуз мингден аслам адам жашайды. Энди ала жангы чыкьган газетлени бла журналланы заманында алыргъа бла окьургъа онг тапхандыла. Аны кьой, киоскда Дагыстанда чыгарылган китапла, кьурал лотерея билетле да сатыллыкьдыла.

Дагыда киоскуну ачылганы изданилагъа жазылууну учууракь этерге болушурукьду. Дагыстан Республиккада ол алайсыз да барындан да учуу болгъанын эсигизге салайыкь, деп билдиреди «Дегепчатъны» сайттында.

Эсде туугу

КъМР-ни халкъ артисти Бачиланы Мухамбийни жашы Ахматха быйыл 65 жыл толлукъ эди. Кыргызда тууган тѳлѳденди. Москвада ГИТИС-де окуурга таулуладан жашланы, кызыланы сайлап башлаганда, аны «Кабардинка» кырал ансамблде тепсеген заманы эди. Комиссияны сынауларындан ѳтѳп, ол ара шахарга окуурга кетеди. Институтну 1977 жылда бошап, Къабарты-Малкъар Шогенцуков атлы театры малкъар труппасында ишлеп башлайды.

келтирме боллукъду. Анда Ахмат баш жигит Сганарельни сыфатын ачыклаганды. Тѳрт сабийни атасы Сганарель кюнѳн ойнап, ашап-ичип ашырады. Бар юй кыйынлыгы аны бийчеси Мартинаны (Будайланы Ольга) юсюнденди. Бир жол аны белгилли доктор сундыла. Андан ары Сганарель - бирда болмаганча хыйлачы адам - ашауга ычхынады. Ол мында хыйлачыны сыфатын алай уста кѳргѳзгѳндѳ, спектакль бошалып кылар деп кыоркыганча, алай кырай эдиле кѳллери жарыган адамла сахнага.

Усталыгы, агамлыгы бла да - эм изилерибизден бири

«Солтан ол солтанды» деген спектакльден.

Ахмат окуурган студияда малкъар сахнаны жарыткан артистле аз тѳйѳл эдиле: Мирзоланы Солтан, Атырзаланы Магомед, Кылабекланы Мухарбий, Мамучиланы Кемал, Тетулананы Анатолий, Шауаланы Орусбий, Текуланы Рая, Акбайланы Аминат... Аланы арасында Бачи улу энчи эди - жыл саны бла да таматаракъ, терен оюмлауракъ, кырамыра бла кѳп айта билген, кылыгы, фахмусу, билими бла кесин тѳгерегиндегиле, кырауучулаула да артык сѳйдѳргѳн.

Ахмат окуурган студияда малкъар сахнаны жарыткан артистле аз тѳйѳл эдиле: Мирзоланы Солтан, Атырзаланы Магомед, Кылабекланы Мухарбий, Мамучиланы Кемал, Тетулананы Анатолий, Шауаланы Орусбий, Текуланы Рая, Акбайланы Аминат... Аланы арасында Бачи улу энчи эди - жыл саны бла да таматаракъ, терен оюмлауракъ, кырамыра бла кѳп айта билген, кылыгы, фахмусу, билими бла кесин тѳгерегиндегиле, кырауучулаула да артык сѳйдѳргѳн.

Театр Москвадан диплом иште юч спектакль хазыр этип келген эди: Шекспирни «Ромео бла Джульеттасы», Мольерни «Дон Жуаны», Софоклуну «Антигонасы». Мокзаланы Магомед малкъар тилге уста кѳчѳрѳп, режиссѳр Къулийланы Борис салган ахыргы Бачиланы Ахмат бек кыйын рольладан бирин суратлаганды - патча Креонтун. Сейир тѳйѳлмѳдѳ, 3-4 ѳмѳр озгандан сора малкъар театры артисттери ол дунья эсинде сакланган огурус, алай жандаурукъ излетген ишлени сахнага кырауучу ийнанырча, жарсырча, кырауучу чыгаргандары?

Жаш артистте быллай ауур рольну алдаусуз кѳргѳзгѳн тынч тѳйѳл эди, алай Ахмат эрттеги Румун патчаханы жѳрѳк кыйгыларын таулу сахнада кырауучу ийнанырча кѳргѳзгѳндѳ. Ма ол сѳбѳндѳн Антигонаны кырадына жылганча, жарсырды кырауучу Креонтун ич дуньясында барган юрѳшѳ да.

Озгъан жашауубуз эшиктѳрезе кыага айланады. Жѳк болуп кыалмаганды. Биргебизге. Ариу тишируу кыабыргыа кырап олтурады. Аны тѳгереклерин гитче тырмычыкыла алган кыара кѳзлери сѳйдѳмлюдѳле. Ала жѳк кѳрмейдиле десенг, киши

Ол суратны кыолуна алып, аны таба кырап бир кесек олтурады. Сора: - Къаллайды бу сурат? - деп сорарды. - Мухамматны Кърымда тышгени. Пальма кыатында. **Уллайган** тишируу иги кесек тынгылайды. Эсине тыш

кыйынлыкыла бла киргенин кѳзбауусу туура эталганды. Артистни халкъны эсинден бюгѳн да кетмеген рѳлю уа Тѳппеланы Алимни пьесасына кѳре салынган «Азап жолу» спектакльде (1989 ж.) Къазим хажи. Кѳчгюнчѳлѳкнѳ азабын уллу поэтни кыдары бла байламлы этген фахмулу жазыучу, пьесаны автору актѳр бла аны жигити бир бирлерин алай тап тапханларына бек кыуанганны эсимдеди. Акыйманны ойнаган Ахмат, кыалай эсе да, кеси да билмей турганлай, хар таулу юйѳн жууугу болуп кыалган эди. Аны: «Къазимни рѳлѳн ойнаганым мени тѳрлендиргенди», - дегенин Алим бир да унутмай эди.

Фигейредону «Тѳлкѳ бла юзѳм» деген пьесасына кѳре Къулийланы Борис салган спектакльде (1986 ж.) Бачиланы Ахмат капитанни ойнаганды. 1997 жылда Г. Горинни «Герострат» деген пьесасына кѳре Атырзаланы Магомед салган спектакльде (1997 ж.) ол Геростратны кѳргѳзгѳндѳ. Айта кѳтерге кѳрѳкди, пьесаны малкъар тилге артист кѳс кѳчѳргѳн эди.

Аны сюжет ызы быллайды: Герострат бизни ѳмѳрге дѳри 356 жыл алгъа Эфѳс деген рум (грѳк) шахарда жашайды. Ол атын келлик тѳйѳлени эсперинде сакълатыр ючюн Артемиданы храмын - дуньяда бек сѳйрлик жети затдан бирин - кюйдѳредди. Аны ѳлтѳрѳрге буѳрѳп, атын бир заманда да сакъланмагъа, дейдиле. Алай аты уа унутулмаганды. айтылгъа ѳтѳп, Геростратча деп, сакъланмагъа.

Аны малкъар сахнада кѳргѳзтѳ улу фахмуну излегенди. Ол, огуурлу адам, дуньяга игилик келтирме жаратылган Ахмат, оюучу, бузукъу адамны рѳлѳн алай кертти ойнаганы бюгѳн да бек бийик фахмуну белгисича кыалады.

Бачи улу бушуулу, кыуанчы рольланы да бирча уста баямлаганына шагытха Мольерни «Жалган доктор» деген пьесасына кѳре Къулийланы Борис салган спектакльни (1992 ж.)

Андан сора да, Токумаланы Жагъафарны «Ертен» деген пьесасына кѳре салынган Думбадени «Акъ байракларында», Мамме улу «Сѳймекликни поэмасы» бла «Нарт Ерозмегинде», Дельмарны «Тамлабгы кюнне жол бер», Ваннусу «Хан ол ханды» деген спектакльлеринде сыфатла кыраганды. Ахмат режиссѳрлукъ ишѳе да сынаганды кесин - Атырзаланы Магометни «Тамаша сыйыгы» деген чыгырмасына кѳре оюн салганды (1996 ж.).

Иги адам болмасанг, кѳп билмесенг, ахшы артист болурга кыйынды. Ма ол билими, бийик фахмусу, адамлыкъ шартлары анга малкъар сахнада тѳрлѳ-тѳрлѳ сѳйрлик сыфатла кырауучу онг бѳргендиле. - Мен андан кѳп затха юйренгенме, - деп эсгереди шѳѳѳ Атырзаланы Магомед, Малкъар кырал драма театры баш режиссѳру. - Ол кѳп билген, окуурган адам эди. Тепсеген да бек ариу этгенди. Сахнада шпалага бла уруш бардырырга да юйретген эди бизни. Студент заманда, арда да да тѳгерегине жыйылуучу эдик... Ишѳе не, юйде окууна аны излемеген кюнѳнѳк болмаганды. Жан кырындышым эди ол.

Бачи улу жамауат сѳйген, асыл адам эди. Жарсырча, бизни дагыда башха рольлары бла кырауучуларды. Аны жашауу нѳгери, юй бийчеси Гылыланы Фатима да туралмады анысз. Къолларындан тутхача, кетдиле бирге. Ахматны кызы Залина докторду, бусагъатда «Долина нарзанов» санаторийни баш врачы. Атасы жан багъа эсе, кызы сан багъады. Жашы Элдар кырал органлада ишлейди.

Бачиланы Ахмат сахнада кыйгырыуу жѳрѳклары бла, энчи сѳзимлери, оюмлары бла, кыраган сыфатын жашауу бла байламлы эте, ишин айлгъыс тамаллаган актѳр эди. Усталыгы бла да, адамлыкыгы бла да игилерибизден бири.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Газетибизни окуучулары бла жолугуу

Махтаулу багъа бичгендиле, излемлерин айтхандыла

Бу айда газетлеге, журналлага жазылуу кампания кыстау барады. Аны бла байламлы «Заманны» редакциясыны ишчилери Шауаланы Разият, Османланы Хыйса бла Мусуланы Сакинат бу кюнледе Търныуузда Музыка школну концерт залында окуучула ба тѳбешиу кырагандыла. Ала малкъар тилде чыккыган изданига не ючюн жазылгандарын, аны бетлеринде не зат кѳрѳстѳе сѳйгенлерин, журналистле неге энчи эс бурсала излегенлерин айтхандыла.

Жаш тѳлѳлеге ахшы юлгѳ боллугун айтханды. - Жангыз бизни шахарны алсакъ окууна, жарсыууга, архив толу сакъланмагъанлыкыга, мен тапхан кыагыла кѳре, мында сейир адамла ишлегендиле. Сѳз ючюн, Зумакулланы Мустафа - кеси заманын белгилли инсаны. Ма аллайла унутулмаз ючюн, аланы атларын, этген ишлерин да газетибизни бетлеринде сагына-сагына турурга керексиз, - деп эсбуртгенди.

Алийни жашы Мажит ана тилибизде чыккыган жангыз газетибиз хар таулу юйде да болурга кереклисин кыатлаганды. Къулаурабызны, адабиятыбызны, махтауу адамларыбызны, жашауу халыбызны юсюнден да жангыз ол билдиреди бизге малкъар тилде, дегенди. Ахматланы Мариям, Търныууу шахарда тишируула ны советини председатели, кыонакыла кесини жашауундан, анда болган, эсе кыалган тѳбешиуледен, республикалы, район газетлени юслеринден да тынгылы хапар айтханды.

Администрацияны кыулукъчусу Энейланы Юзейирни жашы Махмуд «Заман», бирси газетледе болганын кыатламай, жангы материалла чыгъара турса, бизни бютѳнда ыразы этерик эди, дегенди. Анда миллетбизни тарыхыны, аны айткылы келчилерини юслеринден асламыракъ жазылса, ѳсе келген

Бери келген таматаладан бири, изданигабызны магъанасын юсюнден айта, кѳчгюнчѳлѳкде таулула, че модан, кюбр тѳбѳнде табылган газет кесекликлени бирден бирге ѳтѳрѳе, кыалай багылагандарын, «Заман» бюгѳн бизни халкылыгыбызны шагыты болганын да чертгенди. Ветеранланы советини таматасы Къудайланы

Музыка школну ишчилери жыйылганлага жарык, кыуанч халда тѳбѳгендиле. Бери келгенде мында окуугъан сабийлини мая кыбузда, пианинода да уста сокъгандарын эшитгендиле.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Илму

МГУ-ну бла Гарвардны профессору Анатолий КЛЕСОВ:

Оруслуаны украинлыладан башхалыклары жокъду

Жер башында бир халкыны да болмаз аллай бир мифлери бла тауруллары, оруслуладача. Бирле айтханга кѳре, «орусула жокъдула», бирсиле уа орусула славянлыла тѳйѳлѳле, угро-финнледиле дейдиле, ючюнчѳлери уа барыбызны да тамырларыбызда татарлыла турадыла, деп шарт оюмлайдыла. Русьну варягла кырагандыла дегенле да табыладыла...

МГУ-ну бла Гарвардны профессору Анатолий Клесов бу мифлени кѳбѳсѳнѳ тѳз болмагандарын ачыклайды. Анга бу жаны бла тѳтѳчлукъну жангы ДНК-генеалогия эмда аны генетика кѳрѳмдѳлѳни анализлерини мурдорларында кыралган тинтиулери этдиле.

Къаллай бир сюзсенг да, татарлыны тапмазса - Анатолий Алексеевич, орусула кыайдан чыккыгандыла?

- Анга шарт жууап боллукъ тѳйѳлѳду, нек дегенде орусула - уллу юйѳрѳдѳле, бир тарыхлары бла, башха-башха тамырлары бла. Алай орусланы, украинлыланы эм бел оруслуаны славян тамырлары болганыны юсюнден сорууга уа ДНК-генеалогия шарт жууап бергенди. Аланы барысында да тамырлары бирди - славянлыла.

эм биразлары Индияга, Иранга, Сирияга эм Гитче Азияга дѳри жетген арий тилледе сѳлешген бурунгу халкыны туудукларыдыла. 4500 чаклы бир жыл мындан алгъа Россейни европалы жанындан славянлыланы ата-бабалары эм орусула да аладан айырылгандыла.

Айырмалылыкъ эсленмейди - Украина бла байламлы генетика кѳрѳмдѳлѳ уа къалдыдыла?

- Орусланы бла украинлыланы «эр киши» Y - хромосома бла тенгешдирсек, ала бирге ушайдыла. Тишируу митохондриялы ДНК-га кыараса кѳрѳт, Восток Украинада кѳрѳмдѳле да алайдыла, не арысы, не берисини болмагандыла. Львовдагы ала аз башха тѳрлѳрѳкдѳле дѳрге боллукъду, анда N1c1 кыаууму «балтикалы» келчилери азыракъдыла, алай бардыла. Бусагъатдагы украинлыланы, белоруслыланы битеу славянларыны тамам жартысы чаклы бирдиле. Санына кѳре экинчи кыауум - ала I2a гаплогруппалыдыла - Сербияны, Хорватияны, Боснияны, Словенияны, Черногорияны, Македонияны юг славянлылары, ала Россейни, Украинаны, Беларусьну жамауатыны 15-20 процентин кыраидыла. Эм ючюнчѳ орус кыауум - N1c1 гаплогруппа - юг балтыланы туудукларыдыла. Ала бусагъатда Литвада, Латвияда, Эстонияда халкыны жарымын, Россейде 14 процентин, Беларусьда 10 процентин, Балтикадан узагыракъ болганын сепели Украинада уа 7 процентин кыраидыла. Былагъа угрофиннле дейдиле, алай ол терсди.

- Не тамырладыла да ала? - Славянлыла да магъаналы кыауум барды неда гаплогруппала («тукум» дегенде илму синонимни). ДНК-генеалогияны кѳрѳмдѳлѳрине кѳре сюзсек, славянлыланы эм кѳп кыаууму - ала R1a гаплогруппаны юрѳтѳгендиле - была Россейни, Беларусьну, Украинаны, Польшаны битеу славянларыны тамам жартысы чаклы бирдиле. Санына кѳре экинчи кыауум - ала I2a гаплогруппалыдыла - Сербияны, Хорватияны, Боснияны, Словенияны, Черногорияны, Македонияны юг славянлылары, ала Россейни, Украинаны, Беларусьну жамауатыны 15-20 процентин кыраидыла. Эм ючюнчѳ орус кыауум - N1c1 гаплогруппа - юг балтыланы туудукларыдыла. Ала бусагъатда Литвада, Латвияда, Эстонияда халкыны жарымын, Россейде 14 процентин, Беларусьда 10 процентин, Балтикадан узагыракъ болганын сепели Украинада уа 7 процентин кыраидыла. Былагъа угрофиннле дейдиле, алай ол терсди.

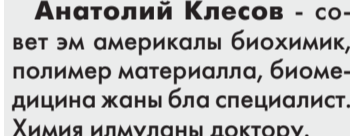
- Украинлы алимлени уа бу жаны бла акыйлары кыалайды?

- Жарсыууга, Украинадан манга жиберген «илму» тарых материаллары кыужурдула. Алада айтылганга кѳре, Адам Украинадан чыккыганды неда Нойну ковчегни Карпатлада Говерла тауга жетип тохтаганды, энтта да болла, кыал болур бир «илму жангычылыкъ». Ала хар жерде украинлыланы оруслуладан башхалыкларын чертирге кызауат кѳрѳшедиле.

- Кыалай-алай болса да, орусула ала бирси славянладан башхалыкларын чертирге кызауат кѳрѳшедиле?

- Славянлыла бла орусула халкы - ала башха-башха ангыламладыла. Орусула гаплогруппаланы ѳлчѳми орусланы тамырларында бек азды. Аны кыой да, татарлылада славян гаплогруппала асламыракъдыла.

Монгол ыз да эсленмейди хазна, бек кѳп болса, минг адамга тѳртѳсѳ чыгъады. Не монголлула, не татарлыла славян генофондха хазна кышулмагандыла. Восток славянлыла, ол дегенин R1 кыаууму келчилери, Русьну тѳзлеринде жашаган орусула, украинлыла, белоруслула, Балканладан Зауральеге дѳри

Анатолий Клесов - совет эм америкалы биохимик, полимер материалла, биомедицина жаны бла специалист. Химия илмуны доктору.

МГУ-ну тауусканды, анда ишлегенди, кандидат эм доктор диссертацияларын кыоруулаганды, профессор болганды. Ызы бла СССР-ни Илмула академиясыны Биохимияны А. Бах атлы институтунда ишлегенди. 1989 жылда АБШ-га кѳчгенди, анда аны Гарвард университетни Медицина школунда профессорну кыулугун толтурурга чакыргандыла.

Илмуда кесини энчи ызын кыраганды - адам улуну генетика тарыхын бла популяциясын тинтген ДНК-генеалогияны.

Къон батхан жанында R1b кыауум кѳбѳрѳкдѳ, кюн чыккыган жанында уа - R1a. Бу чек кертди, алай бош кѳргѳзтѳ тѳйѳлѳду.

- Генетиканы жалдан арта угай, алгъа кыарарга онгу бармыды? Жууукъ 100 жылда Европаны бла орусланы генофонду кыалай тѳрленирге боллукъду?

- Европаны генофонду мигрантланы басынчаклагандарына кѳре боллукъду. Алай анда аны юсюнден статьяны киши басмаларыкъ тѳйѳлѳду, ол ала ны политика кѳз кыарамланы келишмегенин сылтауундан. Россейде илму азатды, мында кѳп соруулары ачык сюзѳр онг барды. АБШ-да да бу жаны бла эркинликке кѳбѳсѳнѳде чеклендиле. Мен Гарвардда биохимияны профессору болуп ишлегенин сепели анда болууну иги билеме. Илмуну бир эсеплери АБШ-ны политика кыаууна кыажуа болса, аллай затланы Запада илму журналла кыаууна басмаларыкъ тѳйѳлѳду.

Россейни юсюнден айтханда, мында болуп жарсырча тѳйѳлѳду. Орус генофонд сакъланарыкыды, хар зат тапды.

Юлия АЛЕХИНА. «Комсомольская правда».

Насыпны жойгъан алдау жазыуу

Болган иш

ийнанмаз - аллай бир жылуу барды аны бетинде. - Келдингни? - дейди ол, жашы отугъа кирген эшик таба айлануу, ышара.

Ол, кѳрмесе да, аны былайда болганын кыалай эсе да сезип кыояды. Кызы ѳпкелеген да этеди, алай андан аммагъа не, эс да бурмайды ол аны сѳзѳне. Мен а бек сѳеюме ана бла сѳлѳширге, анга элден, жууукъладан хапар айтырга, эсгерилерине тынгыларга.

- Амма, шахардамы игиди, элдеми? - Элде. Мында не барды? - Да сора нек кѳчгенсе шахарга?

- Жашчыкы, кызычыкы да ортада айланып турмасынла деп. Дагыда... мен анда, ол арбазда, насыпны тѳйѳл эдим. Болмаганма насыпны. - Кыалай болмаганса?! - дейди кызы, ѳпкелегени билине. - Болган эсем да, унутханма... - Суратла келтиргенме, Шаухалдан алып. Ма бизни Хамит, Мухаммат, Искендер улу, Эней улу... - Мухамматны дейсе? Тутчу былай аны суратын.

шоре болур эртте унутулган кюнлерин, юйѳн, элин. Биз да, аны кызы бла мен, бузмайбыз тынгылауу. - Муну манга берсенг а? - Берейим, - дейме. Ичинден а: «Сен кѳрмезлик сурат санга неге керекди?» - деп, сейирсинеме. Амма танг кѳсѳкни туруп, сора, аны жумушакъ кылуу бла сылап, кызын чакырады: - Кызычыкы, муну телевизор башына салчы. Алайда турсун, - деп тилейди ол.

Мен да салаллыкъ эдим аны ары алай, баям, кызычыкы этсе сюеди бу жумушну. - Сѳймей эдинг сен мени атамы, - деп дау этеди ол. - Мухамматны сѳйгенлей кыалгынса. - Да, Мухаммат а узагынгмыды - атангы кыарындашы.

Акълима, амманы аты алай эди, элде бек ариуладан бири болганды. Иги юйѳрдѳн чыккыган, даражалы кызы. Тилегенле да кѳп. Барган а Мухамматха этди. Кеси сѳйѳп, ол менме деген да угъай демезча, ол да аллай жашладан эди, жангы властыны кийирген, жамауат алында жѳрѳген, аскер кийимлери юсѳне тап жарашхан,

теренге кетип, аны иги дохтурлага кыаратырга Кърымга жиберген эдиле.

Алай ала да болушмадыла. Баш иесин кѳрѳге барган Акълима, орус доктор кызы эрини тѳгерегине кыалай айланганын кѳрѳп, жѳреге эзилип кыайты артка. Ала тишируу ангыламагъан орус тилде сѳлѳшенлери да, ачыу тийип, ол кесин жѳр табалмай эди. Кыарындашына жарсыуун, кыоркууун айтханда, ол а: - Эй-я, сени орусча алыша турганын сабийни ѳсѳрмесенг а! - деп, кызычыкыны кыарындашыны атып, эгечин юйѳне алып кетди.

Сабий кыагъанакъ эди. Анасын излеп, башха адаманы ѳшѳнѳн алмай, кюйѳп кетди. Ызындан а Мухамматны келдирдиле. Жарык кюнѳ кыара болган Акълима, аны аллында кыаллай сынаула сакълагандарын билсе, кюйѳкѳк этип, жѳрегин кюйдѳрмей, сѳйгенине ачыккъдан жиляр эди.

Бир кесек заман ѳтгенден сора кыулукъчу кыарындашы, эгечини кыайны Хамитни чакырып: - Аллай адет барды миллетибизде - тамата кыарындаш кетсе дуньядан, аны юйдегисин кичи-

сине бередила, - деп тохтады. - Кѳп болмай юйдегиленгенме, алай эталмам. Ол тиширууга уа не ону? Аны не терслиги?

- Алай тѳйѳл эсе, билесе не заманда жашаганыбызны, бир кыагыт журун бла кесинги, кыарындашларынгы да жѳкъ этип кыоярга кыолумдан келликди.

Акълима да ол затны унамай эди: «Кыайнынг кыарындашынданмы башхады?» - деп тохтаган эди. Алай сѳзѳ иш болуп кыалган тамата аны эшитмейди. Бир айтханын жибермеучу кыулукъчу жарлы Хамитни, юйѳрѳн чакдырып, насыпсызланы бир этди.

Кыыйн эди кесини да кыашаулары. Келинин сѳймеген, аны букъдура да кѳрѳшмеген кыайн кызы. Жашчыкы тууганда, бир кѳсѳк эриген эди ансы. Ызы бла кызычыкы да жаратылды. Алай уруш башланды да, Хамитни немисиле ѳлтѳрдѳле. Эгечи, аны излеп, нечѳ ѳлѳкѳнѳ кѳзѳне кыраганын айталай эди ол ачы кюнледе...

Хамитни сѳйгени уа, биринчи юй ѳтѳбери, эски юйѳнѳ жаны бла бийѳчар:

- Ий Аллах ючюн, бу юйѳнѳ бузмай бир тургуз, мен саяулукъда, - деп тилеучу эди. - Хамит мени бери келтирген эди... Ол унуталмай эди кысха насып. Амма уа... унутхан сунуп турдум.

Ол кюнден бери жукъ кѳрмеген ариу кыара кѳзлери бла кыабыргыа угъай, телевизор таба кыарайды. Ол тынгылауукъ ушакъ бир сѳз да жангы болмаган дуньяда аны кыара кюнлерин бир кесек жарык эте болурму?

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ДАТА

«Сабийле китапны кьомларына суююп алырча этерге кюрешибиз»

Элбрус районну ара библиотека системасына кирген Сабий китапхана быйыл кесини 60-жыллык юбилейин белгиледи. Аны бла байламлы биз, аны башчысы Аби-зехланы Атифа бла тубеп, мында ишни, болумну юсюнден ушакъ этгенбиз.

- Атифа Сагидовна, къачан кьуралганды Тырнауузда гитчеле жюриген библиотека?

-Ол 1956 жылда салынган эди. Тырны-ауузу комбинаты (аны болушлугу бла уа ол кезиуде шахарда мекялла ачылгандыла) анга деп, Баксанская орамда барак маталлы юйде жер белгенди. Андан сора да, оборудование мажарырга, китап фондну кьурауа кьайгырганды.

Узакъ заманны ичинде библиотекеяны Юдинлени юйорсюз кез аллынга келтирирге болмаучу эди. Тырнауузуланы абадан тѳлюсю ала эслеринде бююн да иги тутады. Ала, окьуучулаа кѳз-кьулакъ болуп, китапха сейрлерин ача билгендиле. Маданият эм интеллектуал жаны бла айныуларына кьошумчулукъ этгендиле.

Борис Юдин Тырнаууздан кетгинчи 30 жылны библиотекеяны башчысы болганды. Китапхана бир жерден башхасына кѳче-кѳче да турганды. 1982 жылдан бери уа шахарны арасында кесини орунун тапханды.

- Андан арысында уа мында не тюренгенди?

- Системаны башчысы Тебердиланы Лейланы кьайгырыуу бла бююнлюкде жорукълаа тийишлиликде хар небиз да тап кьуралганды. Аны хайры бла макхеме жаш тѳлю солугъан жерге бурлганды. Ол гитчеленикне саналганы бла байламлы фонду 20 минг китапдан асламды. Ала барысы да сабий адабият профилге келишгендиле. Бир кьауу-

мун районну администрациясы, окьуучула, авторла кеслери да саугъалагандыла. Андан сора да, фонд Культура министерство белген китапла бла байыгъады. Окьуучуларыбызны сейрлерин кьозгьар мурат бла аланы излемлерин жалчтыууно тюрлю-тюрлю амаллары хайрыланабыз: клас эм юйор абонементле, акцияла, солугъан кезиуде.

- Ишиги кьалай кьурайсыз?

-Библиотекага жюригенлени асламысы онтѳрт жыллары толмагъан сабийледиле. Аны себепли биз хар затны да аланы эслеринде кьалырга, кьуандырырга, алай хазырайбыз. Сейрсиндирирге, жангы зат билдирирге кюрешибиз. Бир темага атылып бардырылган ингирилерибиз да тѳреге айлангандыла. Сѳз ючюн, алада саулукъу жашау этиуно, эстетика, патриот юйретиуно юслеринден айтабыз. Окьуучуларыбыз керекли информацияны аслам халда аладыла. Ол а аланы чыгъармачылыкъ жаны бла айныуларына кьошумчулукъ, себеплик да этеди.

Мында жыл сайын Сабий эм жаш тѳлю китапны ыйгырын бардыруу да ахшы тѳрелерибизден бириди. Ол Кьулийланы Кьай-

сын атлы Малкьар кьырал драма театры спектакль-жомакъ кѳргюзтюуу бла башлануучуду. Ызы бла конкурсла, адабият байрамла, оюнла кьураладыла. Эм иги окьуучуларыбызны да саугъалайбыз.

-Сизде гинжи театр да ишлегени билебиз.

-Аны онбеш жыл мындан алгъа Аппайланы Анжела ачханды. Кеси да анга башчылыкъ этип турганды. «Петрушкага» - театрыбызны аты алайды - сабийле суююп келгенди. Кеслери гинжилени ишлерге окьуна болушхандыла. Ала бла сахнада кьалай ойнарга юйренгендиле.

Жаш артистле, библиотекадан сора да, саулукъларындан кьыйналгъанчыкъла тургъан «Энчи сабий» деген ресурс арада кѳргюзтедиле салгъан оюнларын. Бизни репертуарыбызда «Поттучюк», «Кьоянны гытычыгы» дегенча жомакъла бардыла.

-Библиотекеяны хар неси жетишгени бери уа, айхай да, ишлерге тынч болгъан болур?

-Федерал программага тийишлиликде компьютерле алгъан эдик. Бююнлюкде ала Интернетге кьошулдула. Ол а презентацияланы, видеовикториналаны, оюнланы кьурауда танг себепликди. Дагъыда докладланы, рефератланы, башха чыгъармачылыкъ ишлени хазырауда болушукъду.

Кесибизни энчи сайтыбыз болгъанлы бери уа районну китапхана системасында иш кьалай баргъандыла билеп турурга онг чыкыгъанды. Алботланы Людмила бла бирге бююнню излемлерине тийишли даражада урунурга, жангы амалланы излерге, сабийлени учундурга кюрешибиз. Мындан арысында да бизге аслам окьуучу келирча, ала китапны кьолларына суююп алырча, библиотекеяга жюригенни кьыйматын ангыларча этерге итиририкбиз.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Чариш

Элбрус районну ёчюн Скай Арч кьытханды

Нальчикни ипподромунда Россейни Кюнюне аталып чаришле болгъандыла. Алагъа Къарачай-Черкесден, Чечен эм Ингушетия республикаладан, Пятигорск шахардан да иги кесек спортчу кьатышханды. Анда байрамга, Бахсан шахарны, Элбрус районну намысларына, атланы кьумалылыкларына, чариш жолну узунлугуна кѳре да тюрлю-тюрлю саугъала тохташдырылгандыла.

Эришуле керти окьуна сейирлик болгъандыла. Алагъа кьарарга келгенлени араларында РФ-ни Кьырал Думасыны депутаты Геккиланы Заур, ат спорту суйгенле, шахарчыла, эллиде да кѳп эдиле.

Бек алгъа чарише ючжылыкъ атла баргъандыла эма ала 1000 метрге чапхандыла. Биринчи болуп башхаланы иги да озуп, Сольер келгенди. Россейни Кюнюне аталгъан ача саугъа да - 20 минг сом - анга жетгенди. Ат «Эльбрус» заводданды. Аны биринчи катѳрилы тренер Рустам Моков юйретиди, мастер-жокей а Казбек Хамизовду.

метрге биринчи болуп финише Херувим ат жетгенди. Аны Хусейн Балкаров юйретиди, сюрден а Рустам Панжожокъ этгенди. Ол «Нальчикский» халыа заводнукъду.

Бек ахырында Элбрус муниципал районну кубогун эришу болгъанды. Анда кючлерин сынарга тогъуз ат чыкыгъандыла. Ала 2400 метрге чапхандыла. Финише биринчи

дагыда алтысын бардырырга деп турабыз. Хауа болумла чырмаулукъ этмеселе уа, андан да кѳбюн кьурау умут барды. Ипподромну бююн тап халга келтирирге ача бѳлюннгенди. Бир айдан тотализатор ишлеп башларыкды. Аны сметасы да хазырды», - дегенди ол.

Атланы юслеринден айта, Хачим Шогенов ала дунияда жюриген стандартлаага

Игрок эма Аналогичный кьумалы атланы намысларына тохташдырылган ача саугъалаа уа Программа (ол энчи иели Даулет Юановнуду) эма Грей Шарк (иеси Борисбий Афауновду) тийишли болгъандыла.

Тѳртюнчю чариш Бахсан шахарны намысына бардырылганды. Ол кеси да Уллу жай саугъага саналады. Аны ючюн юзmez жолга ючжылыкъ атла чыкыгъандыла. 1600

болуп Скай Арч жетип, иелери Хасан Кудавени бла Мухамед Битоконну кьууандыргъанды. Аны Эдуард Алоев юйретиди, сюрден а Каппушланы Мырзабек этгенди.

Чариш бошалгъандан сора «Росипподромы» ачыкъ акционер обществону Нальчикде регион управленисыны таматасы Хачим Шогенов журналистлени сорууларына жууапла бергенди. «Бу жолгу чариш тѳртюнчю эди. Мындан ары

келишгенлерин, быйыл Краснодарда, Дондагы Ростовда бардырылган чаришлеге кьатышып, алчы жерлеге чыгып кьайтханларын да белгилегенди. Нальчикни ипподром республикада жашагъанлары ыразы этерча, чаришлеге жамауат суююп келирча битеу онгла кьураллыкларына ышандыргъанды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

ЮЙРЕТИУ

Каникулланы бошунакъга жибермейдиле

Тѳбен Чегемни Кьулийланы Кьайсын атлы орта школунда жай каникулланы кезиуонде абадан классланы окьуучуларын аскерде не ишле бардырылганды, анда кьулукъ этгенле не бла кюрешгенлери бла шагъарей этгендиле. Юнѳню ал кюнлеринде ала бешкюнлюк курсланы жетишимли бошагъандыла. Бу ишни «Жашау этиуно кьоркьуузулугу мурдору» деген дерсден устаз

Буталаны Исхакъ кьурагъанды. Ол школда элли жылдан артыкъ урунады, сабийлени юйретиуде сынамы уллуду. Курсланы да алагъа сейр болурча бардыргъанды. Школчула чабып, сауутладан атдырып, жерде окопла кьазып кѳргендиле, радиациядан сакъланырга юйренгендиле, аскер уставны тинген-

диле. Ахырында ала, устазларына ыразылыклары билдире, аскерде кьулукъ этиуден сынамылары болгъанын кьууанып айтхандыла.

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайл. Суратла авторнудула.

Следствие управление

Улутха ала туруп тутулганды

РФ-ни Следствие комитетини КьМР-де Следствие управленисыны кьулукъчулары УГИБДД-ни инспекторуна ачыгъан уголовный ишни тинтип бошагъандыла. Ол РФ-ни Уголовный кодексини 290-чы статьясыны 1-чи кесегине бузукълукъ этгени (улутха алгъаны) ючюн тѳрсленеди.

Алай инспектор, 10 минг сом берсенг, протокол жарашдырмай кьоярыкма деп, водителеден улутха излегенди. Ол, анга ыразы болуп, ача жырарга бир кесек заман тилегенди. Алай ызы бла МВД-ны кеси кьоркьуузулукъ жаны бла бѳлюмюне тарыкыгъанды. Ол кюн окьуна полицияны улутха ала тургъанлай тутулганды.

Тинтиулени кезиуонде инспекторну командирлери низам жууапка тартылгандыла. Материалла прокуратурага берилгендиле.

Мурат БАГОВ,

Следствие управленианы башчысыны тамата болушлукъчуусу, юстицияны капитаны.

Акция

Наркотиклеге кьажуа бирча сюелиу

Бу кюнледе республикада «Кьабарты-Малкьар наркотиксиз» деген акция башланганды. Ол Наркоманияга кьажуа халкыла аралы кюнне жораланганды. Бу жумуш ууну жайылуун тохтатыр, аны

хайырланганланы санын азайтыр эма саулукъу жашауу ниетлерин жаяр мурат бла кьуралганды. Акция планнга кѳре бардырылыкды, ол 26 июнда кьууанчлы концерт бла бошаллыкды.

Тинтиу

Чулгъамда - марихуана

РФ-ни МВД-сыны «Прохладны» муниципалитетле аралы бѳлюмюню кьулукъчулары Прохладны шахарда «БМВ» машинаны тохтагъандыла. Аны тинтенде, полициячыла кырдыгы бла чулгъам тапхандыла. Экс-

пертиза тохташдыргъаныча, ол марихуана наркотикди, ауурлугу 140 граммды. Машинада болгъан 26 эм 28-жыллыкъ жаш адамлаага уголовный иш ачылганды. Бизни корр.

Сезеплик «Ышаныулукъну телефону» жууаплайды. КьМР-ни От тошуоуге кьажуа кьырал службасында «ышаныулукъну телефону» ишлеп бошалганды. Алай бла 8 (8662) 42-15-17 телефон номерге сѳлешип, от тошуонде сакъланыу жаны бла соруулаа жууапла алырча, организациялада, энчи жашуа журтлада отдан сакъланыу жорукълаа этилген бузукълыклары юслеринден билдирирге боллукъду. Ол сау кюнню ишлейди. От тошуоуге кьажуа службаны инспекторлары кеслерины кьулукъларын артыгы бла хайырланганлары бла байламлы шартла уа энчи контролге салынырыкдыла. «Ышаныулукъну телефонуна» билдирилген шартла федерал законлаага тийишлиликде эсепге алынырыкдыла. Тинтиуленден сора хар бирине да жууап бериликди. Алай бери жашырын сѳлеширге да боллукъду.

ФУТБОЛ

Даниядан небиз кемди?

Совет заманланы кьаты цензурасындан бери халкыбыз хар нени да жашырын магъанасын ангылай биледи, башха кьыраллы адамла кералмагъан ышанланы алжаусуз эслейди. Бу ыз бла футболну суйгенле да бардыла, алай ала кьууанырча оюмла уа этмейдиле.

деп тохтадыла. Ары ѳталмаса уа, бу ѳмюрге ол экинчи дивизиондан не хазна чыгъалыр деп да кьошдула.

Алай, насыпха, бу ашыгъышылы оюмла жашауда толмадыла. Эки кюннен сора клуб документлерин ФНЛ-га ийгени белгили болду. Алай бла анга биринчи дивизионга чыгъаргъа жол ачылды.

Былайда ол ПФЛ-ге кирирге уа нек кюреше эди да деген соруу тууады. Аны жуады уа былайды: ФНЛ-ге ѳталма кьалса да, профессионал лигада жерин тас этмесин. Алай бла команданы башчылары клуб

кьыйын экономика болумлада кьыралны футболдан карта-сында жокъ болуп кетмезча мадар этгендиле.

Эркинликни команда Аппелляция комитетни жыйылуулары ахыр кюннде алырга керекди. Спортчула бла кьаруучула уа биледиле - заявкасына ахыр кюнде кьаралган командага «угъай» демейдиле.

Эсге тошурейик, 1992 жылда Европаны чемпионатында кризисден кьыйналган Югославияны командасын финалда даниячыла алышандырып, алтын майдалланы алгъан эдиле. Биз а аладанмы аманбыз?!

Кючлерин Волгоградда сынарыкдыла

Нальчикде «Локобол-2017-РЖД» халкыла аралы фестивалы регион кезиуо бошалгъанды. Анга битеу да 24 команда кьатышханды, финалгада аладан оналтасы чыкыгъанды.

Ала Интернетде «Спартак-Нальчик» командабыз Професионал футбол лигага (ПФЛ) кьатышырга эркин болгъанын юсюнден билдирюю окьугъанлай, энди ол Футболну миллет лигасына (ФНЛ) кьатышырык туююлмюду

бла -1:0- бошалгъанлары сейр окунады.

Алай бла бек алгъа «Спартак-Нальчик» Прохладнаны «СДЮСШОР»-ну, «Школа №31-2005» Нальчикни «СДЮСШОР-2005» командасын кьытхандыла. Ючюнчю жер ючюн матчда уа «СДЮСШОР-2005» прохладначылары онгъаганды. Финалда уа барындан да кючлю «Школа №31-2005» болганды.

Виктор ШЕКЕМОВ.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал. РЕДАКЦИЈАНЫ: ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь) МОКЪЛАНЫ Зухура (култура бѳлюмю таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бѳлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. КОРРЕКТОРЛА - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БѳЛЮМЛЕРИ: Жамауат-политика жашау - 42-24-02, 42-67-68. Култура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окьуучула бла байламлыкъла журютюу эм реклама - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кьагъат журютмейди. Кьол жазамалга рецензия этилмейди эм ала артка кьайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимезге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законну тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплайдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинак бла жазылган 5-6 бет) кѳню алмайды. Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмага КьМР-ни Басма эма асламлы коммуникацияла жаны бла кьырал комитетини компьютер службасы хазыр эттенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33. Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КьМР-ни почта связыны федеральный Управленисы жууаплайды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени розницага сатуу ючюн КьМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплайды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кѳре 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды. ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА: Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары; Зезаланы Лида - (1,2-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (3,4 - чо бетле) - корректорла. Тиражы 2050 экз. Заказ №794. Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru